AVRASYA SOSYAL VE EKONOMİ ARAŞTIRMALARI DERGİSİ (ASEAD)

EURASIAN JOURNAL OF SOCIAL AND ECONOMIC RESEARCH (EJSER)

ISSN: 2148-9963

CİLT 8 - SAYI 3 - YIL 2021 **YAYIN TARİHİ TEMMUZ 2021**

VOLUME 8 - ISSUE 3 - YEAR 2021 **PUBLICATION DATE JULY 2021**

EDİTÖRLER KURULU / EDITORIAL BOARD

Prof. Dr. Rabiyyat ASLANOVA Bakü Devlet Üniversitesi, Azerbaycan
Doç. Dr. Erlan BAKİEV American University of Central Asia, Kırgızistan
Doç. Dr. Gadir BAYRAMLI Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi, Azerbaycan
Doç. Dr. İrfan TÜRKOĞLU ASEAD, Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Nurhodja AKBULAEV Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi, Azerbaycan

BİLİM KURULU / SCIENTIFIC COMMITTEE

Prof. Dr. Giuli ALASANIA University of Georgia, Gürcistan
Prof. Dr. Kemal KARPAT University of Wisconsin, ABD
Prof. Dr. Rifat ŠKRİJELJ University of Sarajevo, Bosna Hersek
Prof. Dr. İrfan MORİNA University of Pristina, Kosova
Prof.Dr. Abdilbaet MAMASIDIKOV Kırgızistan İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Kırgızistan
Prof. Dr. Ali TOMAK Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Burhan BALTACI Kastamonu Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Dilek BARLAS Koç Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Emine KOCA Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Ertuğ ÖNER Ege Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Feda REHİMOV Bakü Devlet Üniversitesi, Azerbaycan
Prof. Dr. Ferit İZCİ Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Georgi GAGANİDZE Ivane Javakhishvili Tbilisi State University, Gürcistan
Prof. Dr. Gülser ÖZTUNALI KAYIR Akdeniz Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Hasret Elçin KÜRŞAT ÇOŞKUN Yeditepe Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. İrfan KALAYCI İnönü Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Kamile AKGÜL Haliç Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Kakhaber KORDZAİA Caucasus International University, Gürcistan
Prof. Dr. M. Asıf YOLDAŞ Hitit Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Mehmet Merdan HEKİMOĞLU Uluslararası Final Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Metin IŞIK Sakarya Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Muradov Reşad ŞAHBAZOĞLU Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi, Azerbaycan
Prof. Dr. Nasriddin Sadriddinov TALBAKOVİCH Kurgan Tube State University, Tacikistan
Prof. Dr. Necati KAYHAN Karabük Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Nihat BATMAZ Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Olga Nosova VALENTYNOVNA Kharkiv National University, Ukrayna
Prof. Dr. Rabiyyat ASLANOVA Bakü Devlet Üniversitesi, Azerbaycan
Prof. Dr. Rajabov Rajab KUCHAKOVİCH Tajik State University of Commerce, Tacikistan
Prof. Dr. Rovshan ALİYEV Bakü Devlet Üniversitesi, Azerbaycan
Prof. Dr. Sabahat BAYRAK KÖK Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Seçkin GÖNEN Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Simon GELASHVİLİ Ivane Javakhishvili Tbilisi State University, Gürcistan
Prof. Dr. Süphan NASIR İstanbul Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Svetlana Tyutyunnykova VLADİMİROVNA Kharkiv National University, Ukrayna
Prof. Dr. Tamara Merkulova VYKTOROVNA Kharkiv National University, Ukrayna
Prof. Dr. Teimuraz BERİDZE Ivane Javakhishvili Tbilisi State University, Gürcistan
Prof. Dr. Tofiq ABDÜLHESENLİ Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi, Azerbaycan
Prof. Dr. Tologon OMOSHEV Kırgızistan İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Kırgızistan
Prof. Dr. Turgut ÖZKAN Beykent Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. A. Buğra HAMŞIOĞLU Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Adem BAYAR Amasya Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Adem PEKER Atatürk Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Ahmet Cem ERKMAN Ahi Evran Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Ahmet ÜSTÜN Amasya Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Ainur NOGAYEVA Avrasya Milli Üniversitesi, Kazakistan
Doç. Dr. Ali CİN Akdeniz Üniveristesi, Türkiye
Doç. Dr. Aripov Abdugani ABDUHAMİDOVİCH Tajikistan State University, Tacikistan

Doç. Dr. Arzu YİĞİT Süleyman Demirel Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Asiman GULİYEV Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi, Azerbaycan
Doç. Dr. Aslı YENİPAZARLI Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Ayfer UZ Trakya Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Aykut EKİYOR Gazi Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Barış Tolga EKİNCİ Beykent Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Cırgalbek İSMANOV Kırgızistan İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Kırgızistan
Doç. Dr. Davran YOLDAŞEV Kırgızistan İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Kırgızistan
Doç. Dr. Elnare SAMEDOVA Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi, Azerbaycan
Doç. Dr. Erlan BAKIEV American University of Central Asia, Kırgızistan
Doç. Dr. Fahrettin GEÇEN İnönü Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Fariz AHMADOV Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi, Azerbaycan
Doç. Dr. Ferhunde HAYIRSEVER TOPÇU Akdeniz Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Ferihan POLAT Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Firdaus NOROV Kurgan Tube State University, Tacikistan
Doç. Dr. Funda ÇONDUR Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Gadir BAYRAMLI Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi, Azerbaycan
Doç. Dr. Gaini MUKHANOVA T.Rıskulov Kazak İktisat Üniversitesi, Kazakistan
Doç. Dr. Geray MUSAYEV Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi, Azerbaycan
Doç. Dr. Gulhan ABEDALAZIZ MOH'D JALAL AL TURK Ankara Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Gulnara RZAYEVA Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi, Azerbaycan
Doç. Dr. Gülhanım ÜNSAL Marmara Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. H. Burçin HENDEN ŞOLT Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Hilale CAFEROVA AMEA İdare Etme Sistemleri Enstitüsü, Azerbaycan
Doç. Dr. İrfan TÜRKOĞLU ASEAD, Türkiye
Doç. Dr. Kadir DABBAĞOĞLU Arel Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Kemal EROL Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Kurbonov Abdukarim RAKHİMOVİCH Tajik State University of Commerce, Tacikistan
Doç. Dr. Kürşat KURTULGAN Mersin Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Mariya KOCHKORBAEVA Kırgızistan İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Kırgızistan
Doç. Dr. Mehmet Turgut BERBERCAN Çankırı Karatekin Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Mihai VODA Dimitrie Cantemir University, Romanya
Doç. Dr. Murat AKKAYA İstanbul Arel Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Mustafa KOCAOĞLU Necmettin Erbakan Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Mutahayira MADZHNUNOVA Kurgan Tube State University, Tacikistan
Doç. Dr. Natiq QURBANOV Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi, Azerbaycan
Doç. Dr. Necmiye CÖMERTLER Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Nil Esra DAL Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Nurbiye UZ Anadolu Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Nurdan KUŞAT Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Nurgün TOPALLI Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Nüsrət QURBANOV Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi, Azerbaycan
Doç. Dr. Onur Başar ÖZBOZKURT Tarsus Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Ömer Kürşad TÜFEKCİ Süleyman Demirel Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Rahmatullo AMİNOV Kurgan Tube State University, Tacikistan
Doç. Dr. Rovshan ALİYEV Bakü Devlet Üniversitesi, Azerbaycan
Doç. Dr. Rustamov Shavkat RAKHİMOVİCH Tajik State University, Tacikistan
Doç. Dr. Saadet GANDİLOVA Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi, Azerbaycan
Doç. Dr. Salih KALAYCI Bursa Teknik Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Samir HAMİDOV Azerbaycan Devlet Diller Üniversitesi, Azerbaycan
Doç. Dr. Senem GÜNGÖR Başkent Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Seniha ÜNAY SELÇUK Düzce Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Sharifdzhon Tojiboev GAYBULLOEVİCH Khujand State University, Tacikistan
Doç. Dr. Yeliz MOHAN BURSALI Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Yeliz SELVİ Harran Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Yonca KÖKSAL Koç Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Zekai ÖZTÜRK Gazi Üniversitesi, Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Abdurrahman EREN, Mustafa Kemal Üniversitesi, Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Ahmet ÖZDEMİR Kastamonu Üniversitesi, Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Armağan GÜNEŞ Harran Üniversitesi, Türkiye

Dr. Öğr. Üyesi Aydın ÜNAL Kırklareli Üniversitesi, Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Bahar AŞCI Karabük Üniversitesi, Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Burcu GEZER ŞEN Fırat Üniversitesi, Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Ekrem ÇELİKİZ İbn Haldun Üniversitesi, Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Erdoğan BOZKURT Amasya Üniversitesi, Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Eren Alper YILMAZ Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Gizay DAVER Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Hatice BAYSAL Süleyman Demirel Üniversitesi, Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Hüsniye AKILLI Nuh Naci Yüksel Üniversitesi, Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi İbrahim Okan AKKIN Ardahan Üniversitesi, Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi İsmail GÖKDAYI Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Türkiye
Yrd. Doç. Dr. Kamil KANIPEK Yakın Doğu Üniversitesi, KKTC
Dr. Öğr. Üyesi Murat YORULMAZ Yalova Üniversitesi, Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa FİDAN Yozgat Bozok Üniversitesi, Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Mübeyyen TEPE KÜÇÜKOĞLU Trakya Üniversitesi, Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Nuray Hilal TUĞAN Hacıbayram Veli Üniversitesi, Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Nurhodja AKBULAEV Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi, Azerbaycan
Dr. Öğr. Üyesi Nuri YAZICI Bahçeşehir Üniversitesi, Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Senem ALTAN Doğuş Üniversitesi, Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Vahdet ÖZKOÇAK Hitit Üniversitesi, Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Yağmur KARA Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Zişan KORKMAZ ÖZCAN Süleyman Demirel Üniversitesi, Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Ekin KAYNAK ILTAR Akdeniz Üniversitesi, Türkiye
Dr. Lazlo MARACZ Universiteit van Amsterdam, Hollanda
Dr. Mark FELSHEIM Milwaukee Area Technical College, USA
Dr. Oktay GULİYEV Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi, Azerbaycan
Dr. Zakir ÇOTAEV Manas Üniversitesi, Kırgızistan

DERGİ HAKKINDA

Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi (ASEAD)(***Eurasian Journal of Social and Economic Research (EJSER)*** 2013 yılında kurularak, 2014 yılında Türkçe ve İngilizce dilinde yayınlanmaya başlayan uluslararası hakemli elektronik bir dergidir.

2017 yılından itibaren Aylık olarak yayınlanmaya başlayan **ASEAD** (Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi) TÜBİTAK-ULAKBİM tarafından veri tabanında taranmakta, Doçentlik ve Teşvik başvurularında kabul görmektedir.

ASEAD akademisyenlerin bireysel veya disiplinler arası ortak çalışmalar yapmasına aracılık etmek, genç akademisyenlere yeni ufuklar kazandırarak teşvik etmek, akademisyenlere ortak çalışmalar yapabilecekleri yeni konular hakkında fikir ortamı oluşturmak, yeni kültür ve coğrafyalarla tanışmalarına imkan sağlamak amacıyla sosyal bilimler alanında sempozyumlar düzenleyerek akademik anlamda katkılar sağlamaktadır.

Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi'nde yayınlanan eserlerdeki görüşler ve sorumluluk yazarına aittir. Yayın hakları saklı olup izinsiz hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Uluslararası hakemli ve alan indekslerinde taranan bir dergi olan Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi'nin tarandığı indexler:

ASEAD Dergisi ULAKBİM DERGİ PARK Linki :
http://dergipark.ulakbim.gov.tr/asead/user

TÜBİTAK ULAKBİM

İSAM Türkiye Diyanet Vakfı İSLÂM ARAŞTIRMALARI MERKEZİ

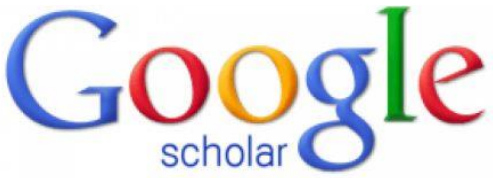
Google
scholar

asos
akademia
sosyal bilimler indeksi

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

ROOTINDEXING
JOURNAL ABSTRACTING AND INDEXING SERVICE

ESJI
www.ESJIndex.org
Eurasian
Scientific
Journal
Index

GLOBAL SOCIETY FOR SCIENTIFIC RESEARCH
JIF

JIFACTOR

Academic
Resource
Index
ResearchBib

İÇİNDEKİLER

İL İDARESİ AÇISINDAN BİR HALKLA İLİŞKİLER ARACI OLARAK MAHALLE MUHTARLIĞI: NİĞDE İLİNDE BİR ALAN ARAŞTIRMASI
Prof. Dr. İbrahim Ethem TAŞ Arş. Gör. Sadegül DURGUN Fehime YALÇINKAYA 1-34

LİSE DÜZEYİNDEKİ ÖĞRENCİLERİN KORONA VİRÜS FOBİSİNİN OKULA YÖNELİK TUTUM VE KARİYER KAYGILARINA ETKİSİ
Prof. Dr. Uğur GÜRGÂN Seda Nur BELER 35-61

MESLEKİ GELİŞİM AÇISINDAN EĞİTİM İÇERİKLİ FİLMLERE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ
Prof. Dr. Ahmet ÜSTÜN Bekir KORKMAZ 62-78

ERGENLERİN SOSYAL MEDYA KULLANIMLARININ SOSYAL İLİŞKİLERİNE VE SOSYAL KAYGI DÜZEYLERİNE ETKİSİ
Prof. Dr. Uğur GÜRGAN Nurettin DEMİREL 79-104

TÜRKİYE HANEHALKI HARCAMALARININ ENGEL EĞRİSİ ÇÖZÜMLEMESİ
Prof. Dr. Rüştü YAYAR Berrak TEKGÜN 105-125

KÂR PAYI DAĞITIM KARARLARINA YÖNELİK TEORİLER VE TÜRKİYE'DE GEÇERLİLİĞİ ÜZERİNE BİR LİTERATÜR ARAŞTIRMASI
Prof. Dr. Hüseyin DAĞLI Sara FAEDFAR Arş. Gör. Zekiye AKTAŞ 126-144

EĞİTİM FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN UZAKTAN EĞİTİME YÖNELİK TUTUMLARI İLE DUYGU DÜZENLEME BECERİLERİNİN MESLEKİ KAYGI VE MESLEKİ TUTUM İLE İLİŞKİSİ
Prof. Dr. Uğur GÜRGÂN Ertuğrul KAYHAN 145-164

TÜRKİYE'NİN KURU ÜZÜM İHRACATININ EKONOMETRİK ANALİZİ
Aytaç DEMİRAY Prof. Dr. Selim Adem HATIRLI 165-182

MERKEZ BANKASI PARA POLİTİKASI KURULU KARARLARININ TOPTAN VE PERAKENDE İŞLETMELERİNE ETKİSİNİN ANALİZİ
Mustafa KARABULUT Prof. Dr. Abdulkadir BİLEN 183-202

TÜRKİYE'DE İŞLENMEMİŞ GIDA ENFLASYONUNU ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN ANALİZİ: ARDL YAKLAŞIMI
Meryem AYTEKİN Prof. Dr. Selim Adem HATIRLI 203-216

İSLAMİ FİNANS PERSPEKTİFİNİN FİNANSAL PİYASALARA ETKİSİ: KATILIM 50 ENDEKSİ ÜZERİNE BİR UYGULAMA
Doç. Dr. Fatih KONAK Esra ÖZKAHVECİ 217-239

EHL-İ SÜNNET VE ŞİA'DA SAHÂBE ANLAYIŞI
Doç. Dr. Kadri ÖNEMLİ 240-257

DUYGUSAL ZEKÂ İLE İŞ DOYUMU İLİŞKİSİ: TR 64 BÖLGESİNDE MARKET ZİNCİRİ ÇALIŞANLARI ÜZERİNE ALAN ARAŞTIRMASI
Berna Çanga ÖNAL Doç. Dr. Elif Hatun KILIÇBEYLİ Derya Eteman KAYA 258-271

GELENEKSEL TELEVİZYON MECRASININ YAŞADIĞI DİJİTAL DÖNÜŞÜM VE BUNUN MECRAYA OLAN ETKİLERİ
Doç. Dr. Mihalis KUYUCU 272-291

ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖĞRENME BİÇEMLERİNİN BELİRLENMESİ
Doç. Dr. Faruk KARDAŞ Dr. Öğr. Üyesi Muhammed Said AKAR Mücahit İSMAİLOĞLU 292-300

DÜZEY2 BÖLGELERİNİN İMALAT SANAYİNDE SEKTÖREL ÇEŞİTLİLİK EĞİLİMLERİ: 2010-2019 DÖNEMİ
Öğr. Gör. Habibe YAMAN Doç. Dr. Onur SUNGUR 301-311

Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi (ASEAD)
Eurasian Journal of Researches in Social and Economics (EJRSE)
ISSN:2148-9963 **www.asead.com**

DÜZEY2 BÖLGELERİNİN İMALAT SANAYİNDE SEKTÖREL ÇEŞİTLİLİK EĞİLİMLERİ: 2010-2019 DÖNEMİ*

Öğr. Gör. Habibe YAMAN[1]
Doç. Dr. Onur SUNGUR[2]

ÖZET

Bu çalışmada Türkiye'de Düzey2 bölgelerinin imalat sanayinde sektörel çeşitlilik eğilimleri incelenmektedir. Bu amaçla NACE Rev.2 imalat sanayine göre her bölge için 2010 ve 2019 yıllarına ait girişim sayısı kullanılmıştır. Çalışmada yöntem olarak Ogive Endeksi kullanılmış ve her bir bölge için hem 2010 hem de 2019 yılı sektörel çeşitlilik düzeyleri hesaplanmış ve karşılaştırma yapılmıştır. Çalışma sonucunda bu dönemde sektörel çeşitlilik değerlerinin ve aynı zamanda bölgelerin sıralamasının değiştiği saptanmıştır. 2010 yılında Kocaeli, İzmir, Bursa, Ankara ve Antalya alt bölgelerinin en yüksek sektörel çeşitlenme düzeylerine sahip olduğu, 2019 yılında ise İzmir, Kocaeli, Antalya, Bursa ve Ankara alt bölgelerinin çeşitlendirme düzeylerine göre en üst sırada yer aldığı tespit edilmiştir. Buna ilaveten, Kastamonu alt bölgesinin hem 2010 hem de 2019 yıllarında sektörel çeşitliliği en düşük olan bölge olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sektörel Çeşitlilik, İmalat Sanayi, Türkiye, Ogive Endeksi.

SECTORAL DIVERSIFICATION TRENDS IN MANUFACTURING INDUSTRY OF NUTS LEVEL 2 REGIONS: 2010-2019 PERIOD

ABSTRACT

In this study, sectoral diversification trends of NUTS Level-2 regions in manufacturing industry are examined. For this purpose, the number of enterprises by NACE Rev.2 manufacturing industry for each region for the years 2010 and 2019 were used. As methodology, Ogive Index was used and sectoral diversification levels for both the years of 2010 and 2019 were calculated and compared for each region. As a result of the study, it was determined that the sectoral diversification levels and also the ranking of the regions were changed in this period. It was found that Kocaeli, Izmir, Bursa, Ankara and Antalya sub-regions had the highest sectoral diversification levels in 2010 and Izmir, Kocaeli, Antalya, Bursa and Ankara sub-regions were ranked highest by diversification levels in 2019. In addition, it was concluded that the Kastamonu sub-region was the region with the lowest level of sectoral diversification in both the years of 2010 and 2019.

Keywords: Sectoral Diversification, Manufacturing Industry, Turkey, Ogive Index.

---

*Bu çalışma 10-12 Nisan 2021 tarihleri arasında Kemer-Antalya'da düzenlenen ASEAD 7. Uluslararası Sosyal Bilimler Sempozyumu'nda online olarak sunulan ve özet olarak yayınlanan "*Türkiye'de Düzey2 Bölgeleri İtibariyle Firmaların İmalat Sanayinde Bölgesel Uzmanlaşma Eğilimleri: 2010-2019 Dönemi*" başlıklı çalışmanın gözden geçirilmiş ve genişletilmiş halidir.

[1] Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, ORCID: 0000-0002-9212-3264, habibeyaman32@gmail.com
[2] Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, İİBF, ORCID: 0000-0001-6778-4370, onur_sungur@yahoo.com

Araştırma Makalesi/Research Article, Geliş Tarihi/Received:16/05/2021–Kabul Tarihi/Accepted: 05/07/2021

GİRİŞ

Bölgesel ekonomik çeşitlilik ve bölgesel ekonomik performans arasındaki ilişki ve bölgesel çeşitliliğin nedenleri uzun yıllardır merak edilen ve tartışılan bir konu olmuştur. Bu süreçte ekonomik çeşitlilik genellikle ekonomik istikrar hedefine ulaşmanın bir yolu olarak teşvik edilmiş (Wagner ve Deller, 1993) ve ekonomiyi tek bir kaynak kullanımından nüfusun büyük kesimlerini içeren birincil, ikincil ve üçüncül sektörlere yayılmış birden fazla gelir kaynağına dönüştürmek için bir strateji olarak kullanılmıştır (United Nations, 2016: 7). Ekonomik çeşitlendirme, ekonomik kalkınmanın temel bir unsuru olarak kabul edilmektedir ve bu olgu bir ülkenin daha az yoğun, daha çeşitli bir üretim ve ticaret yapısına geçişi ile ilgilidir. Fakat ekonomilerin yapısının sürekli değişmesi sebebiyle sektörel açıdan çeşitlendirmeyi neyin oluşturduğuna ilişkin tek bir plan yoktur. Ülkeler açısından ise en az gelişmiş ülkeler ve diğer düşük gelirli ülkeler en az çeşitli ekonomik yapılara sahip olma eğilimindedir (OECD/WTO, 2019: 30). Ayrıca çeşitliliği coğrafi konum, doğal kaynaklar, teknoloji transferi imkânı, işgücü potansiyeli, ölçek ekonomileri gibi var olan kaynakların yanı sıra koordinasyon, rekabet, fikri mülkiyet hakları, telafi edici önlemler, işgücü becerilerinin arttırılması/kazandırılması gibi iyi yönetişim ve mevcut politika yapısı faktörleri de etkilemektedir (Shehabi, 2019: 18). Özetle; ekonomik çeşitlilik sürdürülebilir kalkınma için gerekli bir unsur olarak kabul görmekte olup gelir ve verimlilik artışına olan katkısı sebebiyle de oldukça önemlidir. Aynı zamanda bir ekonomide sektörel çeşitliliğin sağlanması istikrarsızlığı ve dış şoklara karşı kırılganlığı da azaltmaktadır. Bu çerçevede sektörel çeşitliliğin ele alınması ve araştırılması önem arz etmektedir.

Bu çalışmanın temel araştırma sorusu; Türkiye'de Düzey2 bölgelerinde imalat sanayi alt sektörlerine göre bölgelerin ne düzeyde sektörel çeşitlilik gösterdiğidir. Siegel vd. (1995: 276)'nin de ifade ettiği üzere belirli bir zamanda bölgesel bir ekonomiyi tanımlamak için ekonomik çeşitlilik ölçüleri kullanılabilmektedir ve bahsedilen bu ölçüm yöntemleri arasında Ogive Endeksi de yer almaktadır. Bu çerçevede bu çalışmada Düzey2 bölgelerinin imalat sanayinde sektörel çeşitlilik eğilimlerinin tespitinde 2010-2019 dönemi ele alınmış ve NACE Rev.2 imalat sanayine göre her bölge için 2010 ve 2019 yıllarına ait girişim sayısı verileri kullanılarak Ogive Endeksi hesaplanmıştır. Çalışma sayesinde, Düzey2 bölgelerinde imalat sanayi alt sektörlerine göre bölgelerin sektörel çeşitlilik seviyelerinin tespit edilmesi, bölgelerin sıralamalarının oluşturulması ve böylece yazına katkı sunulması öngörülmektedir.

1. YÖNTEM VE VERİ SETİ

En eski çeşitlilik ölçümü 1930 yılında McLaughlin tarafından yapılmıştır (Attaran ve Zwick, 1987: 18). McLaughlin'in belirli bir şehirdeki endüstriyel yoğunlaşma derecesi ile o şehrin yaşadığı iş dalgalanmaları arasında önemli ilişkiler olabileceği hipotezi üzerine ilerlediği "*Industrial Diversification in American Cities*" başlıklı (McLaughlin, 1930: 131) çalışmasından sonra çeşitliliğin ölçümü için pek çok yöntem geliştirilmiştir (Attaran ve Zwick, 1987: 18).

Literatürde çeşitliliği ölçmek amacıyla Herfindahl-Hirschmann (HH) Endeksi, Ogive Endeksi, Hachman Endeksi, Entropi Endeksi, Ulusal Ortalama Endeks, Portföy Varyansı gibi çok çeşitli endeks ve metotlar kullanılmaktadır (Shehabi, 2019: 29). Karma (Composite) Entropi Endeksi ve Değiştirilmiş (Modified) Entropi Endeksi de çeşitliliği ölçmede tercih edilmektedir (Shiyani ve Pandya, 1998: 628-630). Bu endeks ve metotlara ek olarak ekonomik çeşitlilik ölçüm yöntemleri ele alınırken Çeşitlendirme Endeksi, Gini Endeksi, Theil Endeksi, Üretken Sektörlerdeki Eşitsizlik ve Göreceli Gini Endeksi gibi çeşitlilik ölçümlerinin varlığından da bahsedilmektedir. Genel olarak çeşitliliği ölçen söz konusu endeksler; bir ülkenin mutlak uzmanlığını ölçen endeksler (Örneğin; Ogive Endeksi, Entropi Endeksi, HH Endeksi, Çeşitlendirme Endeksi ve Gini Endeksi) ve bir ülkenin ekonomik yapısını bir referans endüstri grubundan ölçen endeksler (Örneğin; Theil Endeksi, Üretken Sektörlerdeki Eşitsizlik ve Göreceli Gini Endeksi) olarak iki grupta da sınıflandırılabilmektedir (United Nations, 2016: 13). Bir ekonomide birkaç sektörde faaliyet yoğunluğu ne kadar yüksekse, ekonomi o kadar az çeşitlenmiş veya daha uzmanlaşmış olmaktadır (Wagner ve Deller, 1993: 3). Çeşitliliği ölçmek için kullanılan endeks sonuçlarının değerleri ise çeşitlilik düzeylerinin yorumlanmasında farklılık gösterebilmektedir. Bazı endekslerde düşük değer yüksek çeşitliliği, bazı endekslerde ise yüksek değer yüksek çeşitliliği ifade edebilmektedir (bkz. United Nations, 2016: 17-18).

Çalışmada Türkiye'de Düzey2 bölgelerinin imalat sanayinde sektörel çeşitlilik düzeylerinin tespitinde Ogive Endeksi (OI) hesaplaması yoluna gidilmiştir. Endüstriyel çeşitliliği ölçmek için Ogive Endeksi ilk defa Tress (1938) tarafından kullanılmış olup bu durum çeşitli çalışmalarda da dile getirilmektedir (Wasylenko ve Erickson, 1978: 106; Shiyani ve Pandya, 1998: 628). Ogive Endeksi 0-5 arasında değerler almaktadır ve endekste düşük değer yüksek çeşitlilik anlamına gelmektedir (Wuepper vd., 2017: 461). Bu çalışmada bu endeksin hesaplamasında Shiyani ve Pandya (1998) ile Wagner ve Deller (1998) tarafından yapılan çalışmalar baz alınarak Eşitlik 1'de yer alan formül uygulanmıştır:

$$\mathrm{OI} = \sum_{i=1}^{N} \frac{(X_i - \left(\frac{1}{N}\right))^2}{1/N} \qquad (1)$$

Eşitlik 1'de yer alan X_i bir alt bölgede i'inci imalat sanayi alt sektöründe yer alan girişim sayısının alt bölgede imalat sanayi alt sektörlerinde yer alan toplam girişim sayısı içindeki payını, N imalat sanayi alt sektör sayısını ifade etmektedir. Endeks hesaplamasında kullanılan veri seti ise 2010 ve 2019 yıllarını kapsamakta olup NACE Rev.2 imalat sanayi girişim sayıları verileri TÜİK (2021a)'den alınmıştır. Çalışmada ele alınan imalat sanayi sektörleri ve kodları Tablo 1'de sunulmaktadır.

Tablo 1: İmalat Sanayi Alt Sektörleri Sınıflandırması (NACE Rev.2)

Kod	Sektör
10	Gıda Ürünleri
11	İçecekler
12	Tütün Ürünleri
13	Tekstil Ürünleri
14	Giyim Eşyaları
15	Deri ve İlgili Ürünler
16	Ağaç, Ağaç Ürünleri ve Mantar Ürünleri (Mobilya Hariç)
17	Kağıt ve Kağıt Ürünlerin
18	Kayıtlı Medyanın Basılması ve Çoğaltılması
19	Kok Kömürü ve Rafine Edilmiş Petrol Ürünleri
20	Kimyasallar ve Kimyasal Ürünler
21	Temel Eczacılık Ürünlerin ve Eczacılığa İlişkin Malzemeler
22	Kauçuk ve Plastik Ürünleri
23	Diğer Metalik Olmayan Mineral Ürünler
24	Ana Metal Sanayii
25	Fabrikasyon Metal Ürünleri (Makine ve Teçhizat Hariç)
26	Bilgisayarlar, Elektronik ve Optik Ürünler
27	Elektrikli Teçhizat
28	Başka Yerde Sınıflandırılmamış Makine ve Ekipman
29	Motorlu Kara Taşıtı, Treyler (Römork) ve Yarı Treyler (Yarı Römork)
30	Diğer Ulaşım Araçları
31	Mobilya
32	Diğer İmalatlar
33	Makine ve Ekipmanların Kurulumu ve Onarımı

Kaynak: TÜİK (2021b).

2. BULGULAR

Tablo 2: Düzey2 Bölgelerinin Sektörel Çeşitlilik Seviyeleri (2010 Yılı)

KOD	BÖLGE	ENDEKS	KOD	BÖLGE	ENDEKS
TR42	Kocaeli alt bölgesi	1.089	TRC1	Gaziantep alt bölgesi	1.657
TR31	İzmir alt bölgesi	1.166	TRC3	Mardin alt bölgesi	1.717
TR41	Bursa alt bölgesi	1.188	TRC2	Şanlıurfa alt bölgesi	1.737
TR51	Ankara alt bölgesi	1.254	TR72	Kayseri alt bölgesi	1.752
TR61	Antalya alt bölgesi	1.331	TR63	Hatay alt bölgesi	1.754
TR10	İstanbul alt bölgesi	1.381	TR32	Aydın alt bölgesi	1.766
TR62	Adana alt bölgesi	1.388	TR90	Trabzon alt bölgesi	1.863
TR52	Konya alt bölgesi	1.433	TRB2	Van alt bölgesi	1.870
TR81	Zonguldak alt bölgesi	1.457	TR22	Balıkesir alt bölgesi	1.873
TRA2	Ağrı alt bölgesi	1.472	TRB1	Malatya alt bölgesi	1.888
TR21	Tekirdağ alt bölgesi	1.584	TRA1	Erzurum alt bölgesi	1.895
TR83	Samsun alt bölgesi	1.619	TR71	Kırıkkale alt bölgesi	1.899
TR33	Manisa alt bölgesi	1.651	TR82	Kastamonu alt bölgesi	2.552

Kaynak: Yazarlar tarafından hesaplanmıştır

Hesaplanan Ogive Endeksi bulgularına göre 2010 yılında sektörel çeşitlilik değerleri 1.089-2.552 arasında dağılım gösterirken 2019 yılında bu değerler 1.138-2.169 arasında yer almaktadır. İlk olarak 2010 yılına ait Ogive Endeksi sıralama sonuçları Tablo 2'de sunulmaktadır.

2010 yılı sonuçlarına bakıldığında; 2010 yılında sektörel çeşitlilik düzeyi en yüksek olan bölgeler TR42 Kocaeli, TR31 İzmir, TR41 Bursa, TR51 Ankara ve TR61 Antalya alt bölgeleri olmuştur. Bu bölgeleri TR10 İstanbul, TR62 Adana, TR52 Konya, TR81 Zonguldak ve TRA2 Ağrı bölgeleri takip etmektedir. Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu ve Yalova illerini kapsayan TR42 Kocaeli alt bölgesinde; tütün ürünleri sektörü hariç olmak üzere tüm sektörlerde faaliyet bulunmakta ve bu anlamda en yüksek sektörel çeşitlilik görülmektedir. Bu sektörler arasında girişim sayısı açısından da fabrikasyon metal ürünleri, giyim ürünleri ve gıda ürünleri sektörleri en yüksek üç sektör olarak öne çıkmaktadır. TR31 İzmir alt bölgesinde tüm imalat sanayi sektörlerinde faaliyet gösterilmekte olup bu sektörler arasında fabrikasyon metal ürünleri, giyim ürünleri ve gıda ürünleri sektörleri öne çıkmaktadır. Sektörel çeşitlilik açısından üçüncü sırada yer alan ve Bursa, Eskişehir ve Bilecik illerini kapsayan TR41 Bursa alt bölgesinde ise, Kocaeli alt bölgesinde olduğu gibi tütün ürünleri sektörleri hariç olmak üzere tüm sektörlerde faaliyet gösterilmektedir. Bu bölgede öne çıkan sektörler arasında ise; fabrikasyon metal ürünleri, tekstil ürünleri ve giyim ürünleri yer almaktadır.

2010 yılı sektörel çeşitlilik düzeyleri açısından (sondan başlayarak) TR82 Kastamonu alt bölgesi son sırada yer alırken, TR71 Kırıkkale, TRA1 Erzurum, TRB1 Malatya ve TR22 Balıkesir bölgeleri de son beşte yer alan diğer bölgeler olarak sıralanmaktadır.

Kastamonu, Çankırı ve Sinop illerini kapsayan ve endekste son sırada yer alan TR82 Kastamonu alt bölgesinde, tütün ürünleri sektörü hariç olmak üzere tüm sektörlerde faaliyet gösterilmekle birlikte, bölgedeki toplam girişim sayısının %60'ının sadece üç sektörde (ağaç ürünleri, gıda ürünleri ve fabrikasyon metal ürünleri) yoğunlaştığı görülmektedir[3]. Bu nedenle söz konusu bölge, en düşük sektörel çeşitlilik düzeyine (bir diğer ifadeyle en yüksek sektörel uzmanlaşma düzeyine) sahip olmaktadır. Benzer şekilde; Balıkesir ve Çanakkale illerini kapsayan TR22 Balıkesir alt bölgesinde ilk üç sektörün toplam girişim sayısındaki payı %54 iken, Van, Muş, Bitlis ve Hakkari illerini kapsayan TRB2 Van alt bölgesinde ise %49 düzeyindedir.

Tablo 2'de görüldüğü üzere 2010 yılını içeren endeks sonuçlarına göre; çeşitliliği en düşük bölgeler 2.552 endeks değeri ile TR82 Kastamonu bölgesi ve 1.899 endeks değeri ile TR71 Kırıkkale alt bölgesi olmuştur. Bu dönemde sektörel çeşitliliği en yüksek olan bölgeler ise 1.089 endeks değeri ile TR42 Kocaeli alt bölgesi ve 1.166 endeks değeri ile TR31 İzmir alt bölgesi olmuştur. Söz konusu bölgeler Şekil 1 yardımıyla gösterilmiştir.

[3] Aynı oran Kocaeli bölgesinde %38, İzmir alt bölgesinde %42 düzeyindedir.

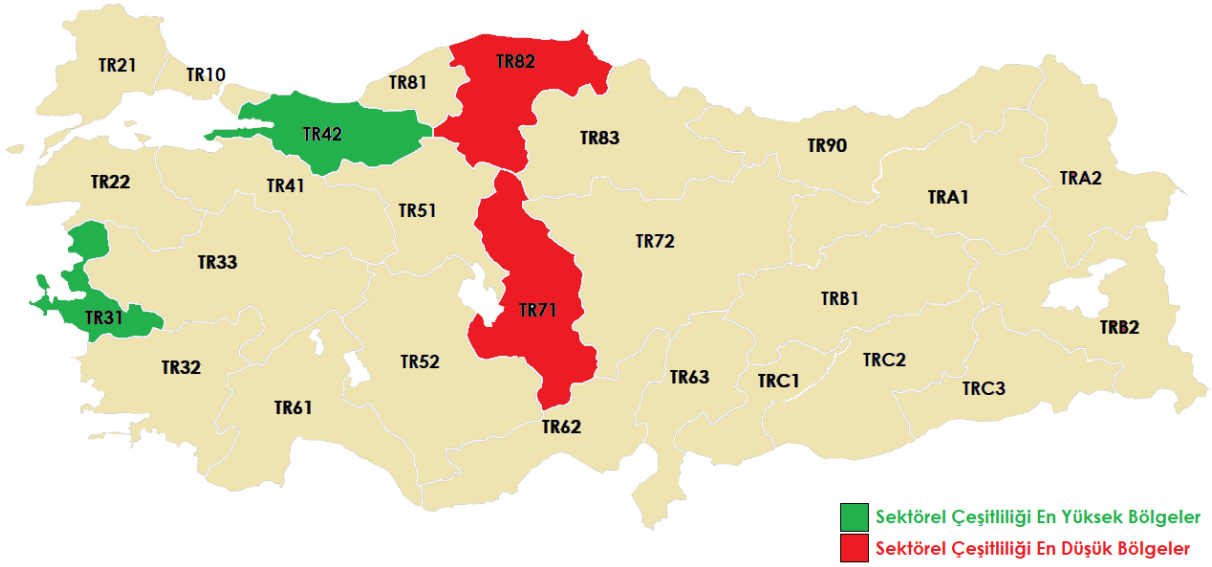

Şekil 1: 2010 Yılında Sektörel Çeşitliliği En Yüksek/Düşük Bölgeler

Kaynak: Yazarlar tarafından oluşturulmuştur

2019 yılında ise sektörel çeşitlilik düzeyi en fazla olan bölgeler sırasıyla TR31 İzmir, TR42 Kocaeli ve TR61 Antalya alt bölgeleridir. Bu bölgeleri de sırasıyla TR41 Kocaeli, TR51 Ankara ve TR62 Adana alt bölgeleri takip etmektedir. 2019 yılında sektörel çeşitlilik düzeyleri en düşük olan bölgelerin ise (sondan başlayarak) TR82 Kastamonu, TRA2 Ağrı, TRB1 Malatya, TR72 Kayseri ve TR22 Balıkesir alt bölgeleri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bölgelerin 2019 yılı Ogive Endeksi sıralama sonuçları Tablo 3'te yer almaktadır.

Tablo 3: Düzey2 Bölgelerinin Sektörel Çeşitlilik Seviyeleri (2019 Yılı)

KOD	BÖLGE	ENDEKS
TR31	İzmir alt bölgesi	1.138
TR42	Kocaeli alt bölgesi	1.140
TR61	Antalya alt bölgesi	1.241
TR41	Bursa alt bölgesi	1.321
TR51	Ankara alt bölgesi	1.373
TR62	Adana alt bölgesi	1.383
TR32	Aydın alt bölgesi	1.446
TR33	Manisa alt bölgesi	1.546
TRB2	Van alt bölgesi	1.556
TR52	Konya alt bölgesi	1.556
TR81	Zonguldak alt bölgesi	1.564
TR83	Samsun alt bölgesi	1.593
TR10	İstanbul alt bölgesi	1.596

KOD	BÖLGE	ENDEKS
TRA1	Erzurum alt bölgesi	1.641
TR63	Hatay alt bölgesi	1.686
TRC2	Şanlıurfa alt bölgesi	1.707
TRC3	Mardin alt bölgesi	1.749
TRC1	Gaziantep alt bölgesi	1.763
TR21	Tekirdağ alt bölgesi	1.763
TR71	Kırıkkale alt bölgesi	1.780
TR90	Trabzon alt bölgesi	1.795
TR22	Balıkesir alt bölgesi	1.823
TR72	Kayseri alt bölgesi	1.979
TRB1	Malatya alt bölgesi	2.046
TRA2	Ağrı alt bölgesi	2.167
TR82	Kastamonu alt bölgesi	2.169

Kaynak: Yazarlar tarafından hesaplanmıştır

2019 yılında en yüksek sektörel çeşitlilik endeksine sahip olan TR31 İzmir alt bölgesinde, İzmir alt bölgesinin 2010 yılında 1.166 olan endeks değerinin, 2019 yılında 1.138'e düştüğü (sektörel çeşitliliğin arttığı) görülmektedir. Bölgede tüm sektörlerde faaliyet gösterilmekte olup öne çıkan sektörler arasında; fabrikasyon metal ürünleri, giyim ürünleri, gıda ürünleri ve mobilya ürünleri imalatı yer almaktadır. Sektörel çeşitlilik açısından ikinci sırada yer alan TR42 Kocaeli alt bölgesinde; 2010 yılında olduğu gibi 2019 yılında da tüm sektörlerde faaliyet gösterilmekte olup, söz konusu sektörler arasında fabrikasyon metal, gıda, giyim ve makine-ekipman onarımı sektörleri öne çıkmaktadır. Son olarak; sektörel çeşitlilik açısından üçüncü sırada yer alan ve Antalya, Isparta, Burdur illerini kapsayan TR61 Antalya alt bölgesinde ise fabrikasyon metal ürünleri, gıda ürünleri ve mobilya ürünleri imalatı öne çıkmaktadır.

Sektörel çeşitlilik açısından TR82 Kastamonu alt bölgesi 2010 yılında olduğu gibi 2019 yılında da son sırada yer almıştır. Buna ilaveten, 2010 yılında son beş içerisinde yer alan TR22 Balıkesir ve TRB1 Malatya bölgelerinin de 2019 yılında yine son beş bölge içerisinde yer aldıkları görülmektedir. TR82 Kastamonu bölgesinde 2010 yılına benzer bir şekilde, toplam girişim sayısının %55'i sadece üç sektörde yoğunlaşmakta, diğer sektörlerde girişim sayısı ise oldukça düşük düzeylerdedir. İlk üç sektörün toplam girişimdeki ağırlığı TRA2 Ağrı alt bölgesinde %52, TRB1 Malatya alt bölgesinde %53, TR72 Kayseri alt bölgesinde ise %55 düzeyindedir.

Tablo 3'te yer verilen sıralamaya göre 2019 için TR31 İzmir alt bölgesi 1.138 endeks değeri ile sektörel çeşitlilikte ilk sırada yer alırken 1.140 değeri ile TR42 Koaceli alt bölgesi ikinci sıradadır. Sırasıyla 2.167 ve 2.169 değerleri ile TRA2 Ağrı alt bölgesi ve TR82 Ağrı alt bölgesi ise çeşitliliği en düşük bölgeler olarak öne çıkmaktadır. Bu sonuçlar Şekil 2 yardımıyla görselleştirilmiştir.

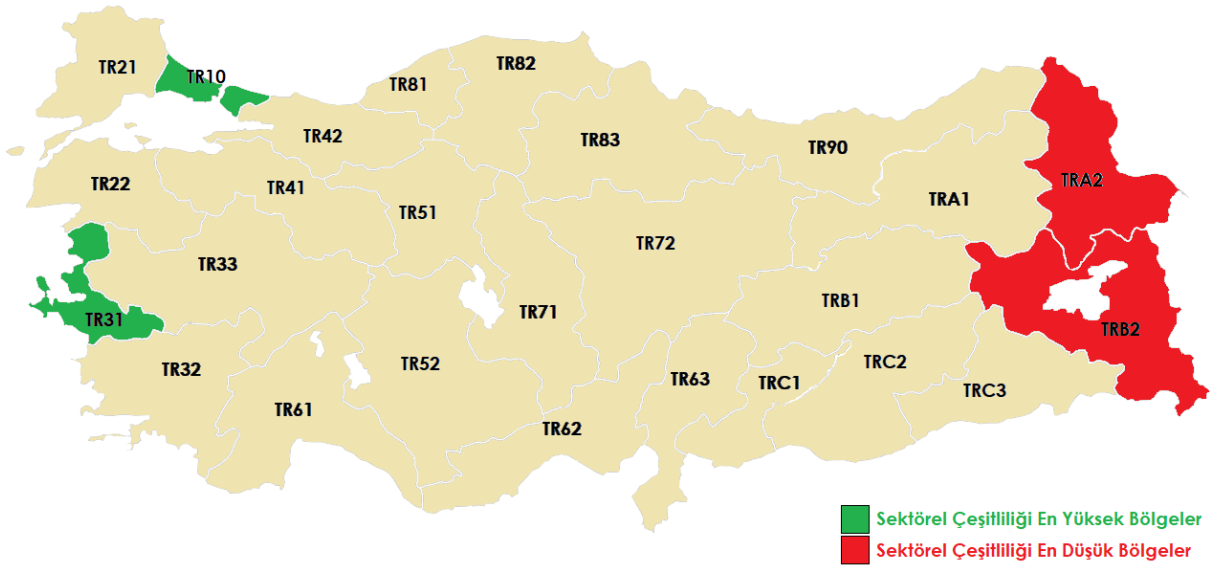

Şekil 2: 2019 Yılında Sektörel Çeşitliliği En Yüksek/Düşük Bölgeler

Kaynak: Yazarlar tarafından oluşturulmuştur

Son olarak; bölgelerin sektörel çeşitlilik düzeylerinin 2010 ve 2019 yılları arasındaki değişiminin sunulması amacıyla Tablo 4 ve Şekil 3 oluşturulmuştur. Buna göre; 10 yıllık dönem içerisinde Aydın, Van, Kastamonu, Erzurum, Antalya, Manisa, Kırıkkale, Hatay, Trabzon, Balıkesir, İzmir, Şanlıurfa, Samsun ve Adana alt bölgelerinin sektörel çeşitlilik düzeylerinin arttığı görülmektedir. Bu dönemde sektörel çeşitlilik düzeyi en fazla artan bölge TR32 Aydın alt bölgesi olmuştur. Buna karşın, diğer 12 bölgenin ise sektörel çeşitlilik düzeylerinin azaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Sektörel çeşitliliği en fazla azalma gösteren bölge ise TRA2 Ağrı alt bölgesi olmuştur.

Tablo 4: Düzey2 Bölgelerinin Sektörel Çeşitlilik Düzeylerinin Değişimi

Sektörel Çeşitliliği Artan Bölgeler		
KOD	**BÖLGE**	**ENDEKS DEĞERİ AZALIŞI (%) ***
TR32	Aydın alt bölgesi	-18,11
TRB2	Van alt bölgesi	-16,83
TR82	Kastamonu alt bölgesi	-15,01
TRA1	Erzurum alt bölgesi	-13,40
TR61	Antalya alt bölgesi	-6,76
TR33	Manisa alt bölgesi	-6,39
TR71	Kırıkkale alt bölgesi	-6,24
TR63	Hatay alt bölgesi	-3,85
TR90	Trabzon alt bölgesi	-3,65
TR22	Balıkesir alt bölgesi	-2,67
TR31	İzmir alt bölgesi	-2,45
TRC2	Şanlıurfa alt bölgesi	-1,70
TR83	Samsun alt bölgesi	-1,60
TR62	Adana alt bölgesi	-0,35

Sektörel Çeşitliliği Azalan Bölgeler		
KOD	**BÖLGE**	**ENDEKS DEĞERİ ARTIŞI (%) ****
TRC3	Mardin alt bölgesi	1,89
TR42	Kocaeli alt bölgesi	4,70
TRC1	Gaziantep alt bölgesi	6,36
TR81	Zonguldak alt bölgesi	7,31
TRB1	Malatya alt bölgesi	8,35
TR52	Konya alt bölgesi	8,57
TR51	Ankara alt bölgesi	9,43
TR41	Bursa alt bölgesi	11,21
TR21	Tekirdağ alt bölgesi	11,29
TR72	Kayseri alt bölgesi	12,95
TR10	İstanbul alt bölgesi	15,56
TRA2	Ağrı alt bölgesi	47,25

Kaynak: Yazarlar tarafından oluşturulmuştur

Not: * Ogive Endeksinin düşük olması sektörel çeşitliliğin yüksek olması anlamına gelmektedir. Dolayısıyla endeks değerindeki düşüş, sektörel çeşitliliğin artması olarak yorumlanmaktadır. ** Ogive Endeksinin yüksek olması sektörel çeşitliliğin düşük olması anlamına gelmektedir. Dolayısıyla endeks değerindeki artış, sektörel çeşitliliğin azalması olarak yorumlanmaktadır.

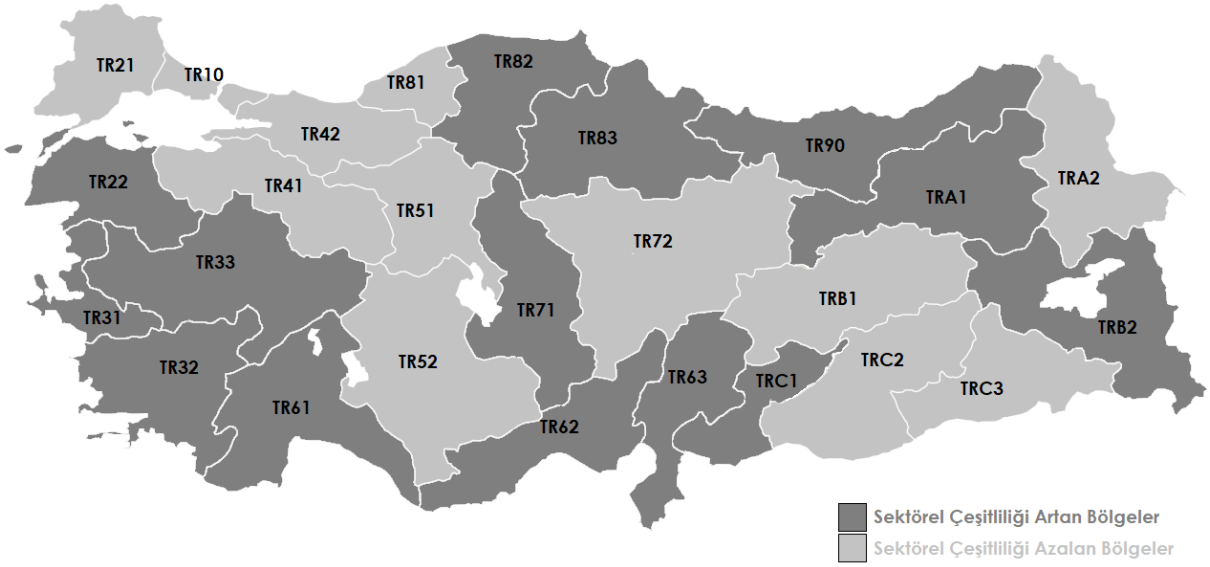

Şekil 3: Düzey2 Bölgelerinin Sektörel Çeşitlilik Düzeylerinin Değişimi

Kaynak: Yazarlar tarafından oluşturulmuştur

SONUÇ

Türkiye'de Düzey2 bölgeleri itibariyle imalat sanayinde sektörel çeşitlilik eğilimlerinin ele alındığı ve bu amaçla NACE Rev.2 imalat sanayi girişim sayısı verileri üzerinden 2010 ve 2019 yılları için Ogive Endeksinin hesaplandığı bu çalışma sonucunda, 2019 yılında 2010 yılına göre sektörel çeşitlilik değerlerinin değişiklik gösterdiği ve çeşitlilikte sıralamanın değiştiği saptanmıştır. 2010 yılını içeren endeks sonuçlarına göre; Kocaeli, İzmir, Bursa, Ankara ve Antalya alt bölgelerinin sektörel çeşitliliği en fazla iken Balıkesir, Malatya, Erzurum, Kırıkkale ve Kastamonu alt bölgelerinin sektörel çeşitliliği en düşüktür. 2019 yılında İzmir, Kocaeli, Antalya, Bursa ve Ankara alt bölgelerinin sektörel çeşitlilik düzeyinin en fazla olduğu Balıkesir, Kayseri, Malatya, Ağrı ve Kastamonu alt bölgelerinin ise sektörel çeşitlilik düzeyinin en az olduğu tespit edilmiştir. Ogive Endeksi hesaplaması sonucunda elde edilen değerler aracılığıyla 2010-2019 döneminde Düzey2 bölgelerinin sektörel çeşitliliğinde yaşanan değişimlere bakıldığında da 10 yıllık dönem içerisinde Aydın, Van, Kastamonu, Erzurum, Antalya, Manisa, Kırıkkale, Hatay, Trabzon, Balıkesir, İzmir, Şanlıurfa, Samsun ve Adana alt bölgelerinin sektörel çeşitlilik düzeylerinin arttığı diğer 12 bölgenin ise sektörel çeşitlilik düzeylerinin azaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Diğer yandan bu dönemde sektörel çeşitlilik düzeyi en fazla artan bölgenin Aydın alt bölgesi, en fazla azalma gösteren bölgenin ise Ağrı alt bölgesi olduğu saptanmıştır.

Son olarak; dış şoklara karşı kırılganlıkları azaltmada, dengeli büyüme, gelişmenin ve aynı zamanda istikrarın sağlanmasında sektörel çeşitliliğin önemli bir yeri vardır ve dolayısıyla bölgelere özgü politikaların oluşturabilmesi, sektörlerin daha iyi analiz edilebilmesi için farklı sektör, konu başlıkları ve dönem aralıklarını içeren yeni çalışmaların yapılması ve teşvik edilmesi önemlidir. Örneğin; benzer çalışmaların hizmet sektörlerini de kapsayacak şekilde genişletilmesi veya sadece belli bir sektörü (örneğin turizm sektörünü) kapsayacak şekilde farklı çalışmaların yapılması da yararlı sonuçların ortaya koyulmasını sağlayabilecektir. Bu çalışmalardan elde edilecek bulgular, sektörel politikaların şekillenmesinde yol gösterici olabilecektir. Benzer şekilde, Covid-19 pandemisinin sektörel etkilerinin ortaya koyulabilmesi amacıyla 2020-2021 dönemlerini kapsayacak şekilde veri setinin genişletilerek yeni çalışmalar yapılmasının da yararlı olacağı düşünülmektedir.

Teşekkür

Çalışmada kullanılan 2010 ve 2019 yılları NACE Rev.2 imalat sanayi girişim sayıları verilerini TÜİK'ten temin etmemizi sağlayan TCMB Antalya Şubesi'nde Uzman olarak görev yapmakta olan Sayın Erkan Ören'e teşekkürlerimizi sunarız.

KAYNAKÇA

Attaran, M. & Zwick, M. (1987). Entropy and Other Measures of Industrial Diversification. Quarterly Journal of Business and Economics, 17-34.

McLaughlin, G.E. (1930). Industrial Diversification in American Cities. The Quarterly Journal of Economics, 45(1): 131-149; http://www.jstor.org/stable/1882529.

OECD/WTO (2019), Aid for Trade at a Glance 2019: Economic Diversification and Empowerment, OECD Publishing, Paris, https://doi.org/10.1787/18ea27d8-en.

Shehabi, M.R. (2019). "Economic Diversification and its Measurement Using Qualitative and Quantitative Tools", The Oxford Institute For Energy Studies A Recognized Independent Centre Of The University Of Oxford, https://unfccc.int/sites/default/files/resource/Qualitative-%20and%20quantitative%20tools.pdf (E.T. 10.04.2021).

Shiyani, R.L. & Pandya, H.R. (1998). Diversification of Agriculture in Gujarat: A Spatio-temporal Analysis. Indian journal of agricultural economics, 53(4), 627-639.

Siegel, P. B., Johnson, T.G. & Alwang, J. (1995). Regional Economic Diversity And Diversification. Growth and change, 26(2), 261-284.

Tress, R.C. (1938). "Unemployment and the Diversification of Industry", The Manchester School 9(2): 140-152.

TÜİK, (2021a). Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri (E.T. 12.04.2021).

TÜİK, (2021b). Avrupa Topluluğunda Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması, NACE Rev.2, https://biruni.tuik.gov.tr/DIESS/SiniflamaTurListeAction.do (E.T. 14.05.2021).

United Nations, (2016). The Concept of Economic Diversification in The Context of Response Measures Technical Paper by The Secretariat. Framework Convention on Climate Change,

FCCC/TP/2016/3; https://cop23.unfccc.int/sites/default/files/resource/docs/2016/tp/03.pdf (E.T. 21.04.2021).

Wagner, J.E. & Deller, S.C. (1993). A Measure of Economic Diversity: An Input-Output Approach. Staff Paper, 93.

Wasylenko, M.J. & Erickson, R.A. (1978). "On Measuring Economic Diversification": Comment. Land Economics, 54(1), 106-109.

Wuepper, D., Yesigat Ayenew, H. & Sauer, J. (2017). Social capital, income diversification and climate change adaptation: Panel data evidence from rural Ethiopia. Journal of agricultural economics, 69(2), 458-475.